

**Doc. dr mag. Bojan Macuh, Maribor, Republika Slovenija**

## **NASLEĐE HRABROSTI: GRADIMO BUDUĆNOST NA TEMELJIMA MIRA I SLOBODE**

*U Sloveniji obeležavamo 27. april kao Dan otpora okupatoru (nekada Dan OF), koji nije samo istorijski podsetnik na događaje iz 1941. godine. To je simbol narodnog opstanka koji u savremenom dobu dobija nove dimenzije.*

*To nije bio samo slučajan datum u kalendaru Drugog svetskog rata. Bio je to trenutak moralnog i narodnog preporoda. U vreme kada je Evropa klecnula pod teretom totalitarizma i kada se činilo da je slovenački narod osuđen na brisanje sa milenijumske mape, u Ljubljani se rodila ideja koja je prevazišla strah.*

*Osnivanje Oslobodilačkog fronta (tada Protivimperialističkog fronta) bilo je odgovor na pokušaj oduzimanja naše kulture, jezika i samog postojanja. Značaj ovog dana u uvodu ne smemo razumeti samo kao početak oružane borbe, već kao rođenje slovenačkog subjektiviteta. Tada nismo odlučili samo da ćemo se odupreti okupatoru, već smo odlučili da postanemo gospodari sopstvene sudbine. Ovaj uvodni čin otpora u temelje naše države ugradio je nepresušnu veru u to da pravo jačega ne sme prevladati nad moći prava.*

*Danas 27. april stoji kao opomena da velika dela počinju sa malom grupom odlučnih pojedinaca koji se usuđuju da sanjaju o slobodi onda kada ona izgleda najnedostižnije.*

### **Istorijski temelj kao koren identiteta**

Uvodno moramo razumeti da 27. april 1941. predstavlja trenutak kada je mali narod odlučio da neće biti samo nemi svedok sopstvenog uništenja. Osnivanje Protivimperialističkog fronta (kasnije Oslobodilačkog fronta) u kući Josipa Vidmara bilo je delo izuzetne hrabrosti. Za današnje vreme to znači svest o tome da sloboda nije samopodrazumevano nasleđe, već rezultat aktivnog izbora. Bez ovog otpora, slovenački identitet, jezik i kultura danas bi bili samo fusnota u istorijskim udžbenicima.

### **Značaj za sadašnjost i budućnost u svetlu vizije**

U današnjem svetu "okupacija" se ne događa uvek oružjem. Danas se suočavamo sa dezinformacijama koje potkopavaju istinu, ekonomskim pritiscima koji ograničavaju suverenitet i apatijom koja je najveći neprijatelj demokratije. Značaj 27. aprila danas je u podsetniku da svaki pojedinac ima dužnost da bude budan.

Otpor danas znači zagovarjanje ljudskih prava, zaštitu životne sredine i očuvanje kritičkog duha. To je praznik samopouzdanja koji nam poručuje da se možemo suprotstaviti i naizgled jačim silama ako smo jedinstveni u svojim vrednostima.

Za buduće generacije, 27. april nosi poruku o transverzalnom povezivanju. OF je ujedinjavao ljude različitih pogleda na svet (hrišćanske socijaliste, sokole, komuniste, kulturne radnike) oko zajedničkog cilja. U budućnosti će upravo ta sposobnost saradnje uprkos razlikama biti ključna za rešavanje globalnih izazova, kao što su klimatske promene i veštačka inteligencija.

Sloboda nije samo odsustvo rata, jer je to stanje duha i društva. Pokušajmo da negujemo kritičko razmišljanje i da ne prihvatamo informacije "na prvu loptu". Slobodan čovek je onaj koji razmišlja sopstvenom glavom. Gradimo mostove, a ne zidove, jer mir počinje u komšiluku. Razumevanje različitosti smanjuje strah, koji je gorivo za konflikte. Sarađujemo u zajednici, jer sloboda vene u izolaciji. Budimo aktivni u lokalnom okruženju, društvima ili dobrovoljnom radu. Cenimo kulturu i jezik, jer su to nevidljivi štitovi našeg identiteta. Narod koji poznaje svoju kulturu teže je podjarmiti. Na kraju zapamtimo – budimo hrabri u istini, jer je govorenje istine u vreme opštih laži revolucionarni čin.

### **Sloboda je neprekidan proces**

Moramo, dakle, biti svesni da 27. april nije samo dan za polaganje venaca i proslave, već je to živ proces. Istorija nas uči da se sloboda nikada ne osvaja jednom zauvek. Svaka generacija mora iznova definisati šta za nju znači biti slobodan i protiv kojih oblika ugnjetavanja mora da se postavi.

Nasleđe otpora daje nam svojevrsni moralni kompas. Ono nam poručuje da nijedna žrtva za dostojanstvo i slobodu nije bila uzaludna, a istovremeno nas obavezuje na odgovornost. Mir nije samo odsustvo pucnjave, patnje i tuge, već je prisustvo pravde. Ako želimo da u budućnosti živimo u miru, moramo razumeti da je naša sloboda neraskidivo povezana sa slobodom našeg bližnjeg.

Neka ovaj dan, stoga, svake godine iznova bude poziv na budnost. Neka nas podseća da smo kovači svoje sudbine samo onoliko koliko smo spremni da se suprotstavimo nepravdama. Budućnost Slovenije i sveta ne leži u rukama sudbine, već u hrabrosti pojedinaca koji se usuđuju da kažu "NE" tiraniji i "DA" čovečnosti.

Sloboda je, naime, pesma koju moramo pevati svaki dan da ne bi utihnula u zaboravu.

